

KEJSARENS OLIKA KLÄDER

En visuell kulturstudie om ”nörden”

Julia Jackson

Konstfack, Institutionen för Bildpedagogik
Fördjupningskurs i bildpedagogik 41- 60p, konstnärlig inriktning Bild och Media
Examensarbete 10 p, vt. 2007
Handledare: Karin Jonsson, Thomas Koppfeldt
Opponent: Frida Talik
Datum för examination: 2007 06 08

Abstrakt

I denna uppsats undersöker jag hur stereotypen ”nörden” framställs i populärkulturella texter. Syftet är att blottlägga de strukturer som ligger bakom denna framställning. Vem kan t ex inte vara nörd och vad säger det om relationen mellan manligt och kvinnligt? Hur kan konstruktion av genus undersökas och förstås genom att studera en viss stereotyp? I media och inte minst i populärkulturella texter figurerar tydliga framställningar av olika stereotyper. Dessa representationer säger något om vilka roller vi ”kan” och förväntas ta. Eftersom flera av dessa texter vänder sig direkt till ungdomar, t ex amerikanska college-filmer, tycker jag att det är viktigt ur didaktisk synvinkel att studera och analysera samma texter. Mitt mål är att tillsammans med elever utforska och problematisera dessa ”konstruktioner” för att luckra upp stereotypers fixering. Det handlar också om värdegrund, hur vi som pedagoger påverkar elevers möjlighet att ”inta olika roller”. För att undersöka nörden analyserar jag med hjälp av en diskursanalytisk modell olika populärkulturella texter (läs bilder). Utifrån teoretiska begrepp från feministisk och postmodern teori tolkar jag sedan bilderna för att reda ut och besvara mina frågeställningar. Det jag har upptäckt är hur enkla men samtidigt komplicerade de populärkulturella framställningarna är. När man väl börjar skrapa på ytan visar sig nya lager som i sin tur bär på andra underliggande betydelser. Tydligt har det framgått hur starka och cementerade våra genusföreställningar är och hur olika ”krav” på oss försvårar om inte förhindrar nya rollfördelningar. I mitt gestaltande arbete undersöker jag samma stereotyp men här lämnar jag den visuella aspekten av nörden och beger mig ut i ”verkligheten”. Här tar jag fasta på ordets egentliga betydelse, nämligen: ” A person with a devotion to something in a way that places him or her outside the mainstream. This could be due to the intensity, depth, or subject of their interest”.¹ Med kameran som verktyg undersöker jag min fars största passion, nämligen frimärken, för att se hur detta specifika intresse kan ta sig uttryck. Gestaltningen interagerar med uppsatsen såtillvida att den behandlar samma stereotyp men på ett annat och mer personligt plan. Jag har sett mitt gestaltande arbete som ett andra undersökningsverktyg med vilket jag försökt visa på andra aspekter av ”min” stereotyp och på så sätt problematiserat den ytterligare. Tankar som gestaltningen väckte har i sin tur berikat den skriftliga uppsatsdelen och vice versa.

---

¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Geeks>

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	4
1.1 BAKGRUND	4
2. SYFTE.....	5
2.1 VAD SKA UNDERSÖKAS OCH VARFÖR?	5
2.1.1. DIDAKTISKT SYFTE	5
2.2 FRÅGESTÄLLNINGAR	6
3. BEGREPPSDEFINIERING.....	6
4. MITT GESTALTANDE ARBETE	7
5. TEORETISKA PERSPEKTIV.....	7
5.1 FEMINISTISK TEORI.....	8
5.2 POSTMODERNITET	9
6. UNDERSÖKNINGEN	9
6.1 EMPIRI	10
6.2 MITT METODISKA TILLVÄGAGÅNGSSÄTT.....	10
7. BEARBETNING OCH ANALYS.....	11
7.1 DEN TEXTUELLA NIVÅN.....	11
7.1.1 Den denotativa nivån.....	11
7.1.2 Den konnotativa nivån.....	12
7.1.3 Den denotativa nivån.....	13
7.1.4 Den konnotativa nivån.....	14
7.2 DEN KONTEXTUELLA NIVÅN.....	15
7.3 DEN SOCIOHISTORISKA NIVÅN	17
8. SLUTDISKUSSION	19
LITTERATURFÖRTECKNING.....	21
BILDBILAGA.....	22

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Sedan en tid tillbaka har man i flertalet tidningar kunnat läsa om den nya "nördtrenden". I artikel efter artikel talas det om nördarnas revansch, om hur denna karaktär som ofta framställts på ett förlöjligande sätt, nu är en hjälte. Nörden som *stereotyp* i populärkulturen är i sig inget nytt fenomen men på senare år har den laddats med nya mer positiva betydelser. "Nörden har äntligen blivit trend! Det är nördens brist på arrogans och självinsikt som lockar- som kontrast till skräniga, stiliserade och självmedvetna dokusåpadeltagare. Nörd är inte längre ett skällsord, säger Anders Knave, programchef på TV 3/ZTV".² De största betalkanalerna i Sverige var inte sena med att haka på samma trend och flera amerikanska program där nörden spelar huvudroll har nu fått sin svenska motsvarighet. (Som t ex Supernördarna och Skönheten och odjuret). Andra serier som måste nämnas och där succén varit ett faktum, är FC Z och HC Z, programmen där mjuka killar "skulpteras om" för att bli fotbolls- och hockeytuffingar. Freaks and the geeks (nollor och nördar) och Ugly Betty är andra amerikanska dramaserier som fått höga tittarsiffror.

Hittills kan man säga att 2000- talet varit nördarnas millennium, både i tv- rutan, på bioduken och inte minst på nätet. Det är nördarnas värld. Vi andra bara lever i den!³ Denna nördtrend kan även spåras utanför den mediala sfären. Nördlooken har också kommit att bli högsta mode. Denna tillsynes harmlösa utveckling kom tidigt att fascinera mig och en rad frågor väcktes som ligger till grund för denna undersökning.

Ett annat citat motiverade mig ytterligare till att göra denna studie. "Genom att ifrågasätta stereotypens fixering och visa på dess ambivalens blir det möjligt, att förändra en diskurs och istället lära sig leva med ambivalensen".⁴ Jag både hoppas och tror att vi har mycket att lära men även att vinna genom att studera och problematisera stereotypers fixering.

För att ta reda på hur en viss stereotyp uppstått, måste *all typ* av kommunikation undersökas (inklusive TV, böcker, tidningar, film etc) eftersom det är här de kulturella föreställningarna

---

² Arvidsson Henrik, DN 19 jan 2006.

³ Ibid.

⁴ Sparrman Anna (2002), *Visuell kultur i barns vardagsliv- bilder, medier och praktiker*, Linköping: Linköpings Tryckeri, s. 150.

både reproduceras och skapas.⁵ Att ta hänsyn till och studera alla aspekter av kommunikation skulle dock vara en övermäktig uppgift. Finns det något som inte kommunicerar? För att avgränsa min undersökning har jag därför valt att endast studera den visuella aspekten av det kommunikativa, i det här sammanhanget hur nörden framställs visuellt i populärkulturella texter.

2. Syfte

2.1 Vad ska undersökas och varför?

Ett av syftena är att undersöka ”det lilla” och tillsynes självklara för att se vilka strukturer eller faktorer som egentligen ligger bakom samma fenomen. ”Foucault menar att ett yttrande (då även visuellt) som i praktiken framstår som oproblematiskt och som en självklar sanning egentligen måste uppfylla komplicerade och tunga fodringar, för att vara i det sanna.”⁶ Min förhoppning är också att studiet av det ”lilla” och tillsynes harmlösa kan säga mer om samtida förhållanden, t ex relationen mellan manligt och kvinnligt, än vad jag från början hade trott. Nörden och hur den framställs i populärkulturella texter kan vid en första anblick kännas harmlös, men inga bilder kan betraktas som ”sanna” eller oskyldiga.

2.1.1 Didaktiskt syfte

Den mediala utvecklingen brukar lyftas fram som en viktig komponent då det gäller upprätthållandet av stereotyper och det är framförallt i populärkulturella texter, som t ex reklam som vi får uppleva tydliga stereotyper.⁷ Eftersom elever flitigt konsumerar denna typ av texter känns det extra viktigt för mig som blivande bildpedagog att själv studera och analysera dem. Min förhoppning är att denna undersökning ska kunna förse mig med nya angreppssätt och analysverktyg som jag sedan ska kunna ta med mig ut i klassrummet.

---

⁵ Hinton Perry R (2000), *Stereotyper, kognition och kultur*, Lund: Studentlitteratur, s. 100.

⁶ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s.127.

⁷ Rönnberg Margareta (2003), *TV- reklam- vår tids myter*, Uppsala: Akademitryck

2.2 Frågeställningar

Hur framställs nörden visuellt i populärkulturella texter och vilka funktioner kan finnas bakom denna framställning? Vem är nörden och vem kan inte vara nörd? Vilka maktförhållanden kan synliggöras genom att studera framställningen av nörden? Vad säger nörden om relationen mellan manligt och kvinnligt?

3. Begreppsdefiniering

Nörden kan sägas vara en stereotyp bland många andra. Men vad är egentligen en stereotyp? Att stereotypisera handlar om en identifikationsprocess där man skiljer olika människor från mängden vad gäller en viss egenskap, främst fysiska attribut som t ex kön, ålder och etnicitet. Därefter tillskrivs samma grupp ytterligare egenskaper, oftast olika personlighetsdrag.⁸ ”En tydligt värderad roll” är Walter Lippmans klassiska definition som menar att vi alla agerar utifrån stereotyper även om vi nödvändigtvis inte behöver tro på dem. Stereotyper behöver inte alltid vara negativa, alla sociala grupper kan ”stereotypiseras” både nedsättande och berömande.⁹

Det är inte helt lätt att hitta en definition eller en beskrivning av vad som kännetecknar en nörd, förmodligen för att ordet är så pass nytt. Enligt ”*Word Nerd*” finns det två idéer om ursprunget bakom ordet, antingen att det kommer ifrån boken *If I Ran the Zoo* av Dr. Suess som publicerades 1950 eller att det kommer från buktalaren Edgar Bergens docka ”Mortimer Snerd.” Inget belägg lär finnas före 1950”.¹⁰ Ordet härstammar således från engelskans ”nerd” och används i sin tur synonymt med ordet ”geek”, vilket kan definieras: ”A person with a devotion to something in a way that places him or her outside the mainstream. This could be due to the intensity, depth, or subject of their interest”.¹¹

Populärkultur är kommersiell eftersom den på ett eller annat sätt står i förbindelse med marknadsekonomin förutsättningar och spelregler. Den är tillgänglig så till vida att den bygger på ”enkla” framställningar av konventionella, lättidentifierade och vardagsnära tecken

---

⁸ Hinton Perry R (2000), *Stereotyper, kognition och kultur*, Lund: Studentlitteratur, s.100.

⁹ Rönnberg Margareta (2003), *TV- reklam- vår tids myter*, Uppsala: Akademitryck, s. 26-27.

¹⁰ <http://www.thewordnerd.com/Origin.html>

¹¹ <http://en.wikipedia.org/wiki/Geeks>

och betydelser. Den ger oss vad ”vi vill ha” och reproducerar på så sätt samhällets dominerande ideologi.¹²

4. Mitt gestaltande arbete

I min konstnärliga gestaltning har jag valt att undersöka samma tema, d v s nörden men ur ett annat perspektiv. Här lämnar jag de populärkulturella texterna och den ”visuella konstruktionen” av nörden för att fokusera på ordets egentliga definition eller betydelse, ”a person with a devotion to something in a way that places him or her outside the mainstream. This could be due to the intensity, depth, or subject of their interest”.¹³

Jag har valt att bege mig ut i ”verkligheten” och till en plats där ett specifikt intresse står i fokus, nämligen min fars frimärksbutik. Med kameran som verktyg har jag försökt närma mig dessa trogna samlare, men även min far. Det har resulterat i en film av dokumentär art som ska fungera som en ”andra dimension” av mitt arbete och som kan problematisera och belysa andra aspekter av mitt studieområde. Filmen är cirka tolv minuter lång.

5. Teoretiska perspektiv

Jag har valt att utgå ifrån Simon Lindgrens bok ”Populärkultur, teorier, metoder och analyser”. Där beskriver han hur man på ett vetenskapligt sätt kan närma sig och studera populärkulturella texter. Lindgrens resonemang vilar på en diskursanalytisk grund. Diskursanalyser kan ses som hela paketlösningar som inte bara omfattar teoretiska resonemang utan även metoder och analysverktyg.¹⁴ Diskursanalys handlar i stora termer om att visa på rådande och styrande betydelsemönster som finns i samhället. ”Det handlar om att finna ’analytiska köksingångar’ och kartlägga och inventera betydelsefulla element i ett givet kulturellt sammanhang”.¹⁵

Lindgren ställer upp en analysmodell i tre nivåer som i sin tur bygger på lingvisten Norman Faircloughs resonemang, grundaren av CDA (critical discourse analysis). Fairclough menar att alla texter på en och samma gång återger något, påverkar sociala identiteter och påverkar sociala relationer.¹⁶ Text i detta sammanhang innebär såldes inte bara tal och skrift utan även

---

¹² Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 51.

¹³ <http://en.wikipedia.org/wiki/Geeks>

¹⁴ Winther Jorgensen Marianne, Phillips Louise (2000), *Diskursanalys som teori och metod*, Lund: Studentlitteratur, s. 10.

¹⁵ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 200.

¹⁶ *Ibid.*, s 135.

bilder.¹⁷ CDA tar hänsyn till både själva texten (strukturen) som man undersöker och den mänskliga insatsen (praktiken) som ligger bakom samma text. Det räcker alltså inte bara att studera texten såsom den är utformad utan man behöver även ställa sig frågor om varför texten i fråga ser ut som den gör. Vidare menar Fairclough att ”kommunikativa händelser” såsom t ex en film eller en bild inte bara reproducerar diskursiva ordningar utan att de också kan förändras genom kreativt språkbruk.¹⁸

Lindgrens första nivå ”*texten*” innebär att man med hjälp av semiotiska verktyg behandlar och analyserar själva texten. På *kontextuell* nivå handlar det om att spåra olika diskurser över textgränserna och se sammanhang och upprepningar. På den *sociohistoriska* nivån kan man använda en rad olika teoretiska perspektiv eller ingångar. Det finns inga rätta eller felaktiga perspektiv utan det som upptäckts på de två föregående nivåerna brukar visa åt vilket håll undersökningen bär hän och vilka teoretiska ingångar som därför bör användas. Inte heller Fairclough ger några konkreta exempel på teorier som kan användas på detta sista stadium.¹⁹ Detta kan tolkas som ett välkomnande för prövning av olika och nya teoretiska angreppssätt. Lindgren kan sägas ha tagit till vara på denna ”öppenhet” och presenterar inte mindre än sex olika teoretiska startpunkter för den sociohistoriska kontextualiseringen.²⁰ Inom ramen för denna uppsats har jag valt att använda två av dessa, nämligen *feminism* och *postmodernitet*.

5.1 Feministisk teori

En huvudfråga inom feministisk teori är vilken betydelse ”tecknet kvinna” givits.²¹

Feministisk teori innebär också att fokus hamnar på män och manlighet och inte bara på kvinnan och kvinnlighet. Att bilder både gör avtryck och intryck på oss känns förmodligen inte alltför förvånande men frågan vad konsekvenserna blir av dem är inte alltid givna.

Begreppet ”the male gaze” myntades av Laura Mulvey i hennes studie om klassiska Hollywood filmer med titeln ”Visual pleasure and narrative cinema”. Hon menar att populärkulturell film är byggt på ett patriarkalt undermedvetande där kvinnor placeras som objekt för den manliga blicken. The gaze, det vill säga själva blicken handlar till grunden om relationen mellan njutning (pleasure) och bild (image).²² I Mulveys teori fungerar kameran som ett verktyg för denna relation där mannen historiskt sett varit den som framställts som

---

¹⁷ Winther Jorgensen Marianne, Phillips Louise (2000), *Diskursanalys som teori och metod*, Lund: Studentlitteratur, s. 67.

¹⁸ *Ibid.*, s. 76.

¹⁹ *Ibid.*, s. 93.

²⁰ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 158.

²¹ Eriksson Yvonne, Göthlund Anette (2004), *Möte med bilder*, Lund: Studentlitteratur, s. 42-43.

²² Cartwright Lisa, Sturken Marita (2001), *Practices of looking*, Oxford University Press Inc, s. 76.

aktiv medan kvinnan framställts som passiv. ”Men act, women appear”. Men bildkonventioner förändras och därför även sättet att se och förstå bilder. Bilder av idag kan vara betydligt mer komplexa och man pratar om nya blickpositioner. Man kan heller inte förutsätta att betraktaren av en bild är en vit heterosexuell man eller kvinna. ”Contemporaray visual culture involves not only a highly complex array of images and spectators, but also of gazes”.²³ Frågan härefter är om blickar kan vara respektfulla och icke-objektifierande? Idag används också humor på ett avväpnande sätt, framförallt i reklamsammanhang.²⁴

5.2 Postmodernitet

Inom den postmoderna teoribildningen betonas individens fragmenterande utveckling. Anthony Giddens menar att senmoderniteten leder till att ”självet” skapas *reflexivt* beroende på det virrvarr av möjligheter som står till individens förfogande.²⁵ Självvet kämpar med att upprätthålla sammanhängande men samtidigt reviderade biografiska berättelser. Detta har även lett till ett nytt förhållningssätt till kroppen. Det finns ett inre samband mellan kroppslig utveckling och livsstil, som exempelvis manifesteras i jakten på specifika kroppsliga regimer.²⁶ I den postmoderna världen blir även yta, stil och image allt viktigare. ”Den postmoderna kulturen präglas av en lek med tecken, pastischer och ironi, vilket gör att vad som helst kan göras till ett skämt”.²⁷ Begreppet ”camp” har Susan Sontag myntat vilket innebär att dagens senmodernitet vältrar sig i det ironiska, teatraliska och överdrivna snarare än det innehållsmässiga.²⁸

6. Undersökningen

Det är inte svårt att hitta populärkulturella texter där nörden figurerar. Amerikanska filmer, i ”collegefilmgenren” bygger nästan alltid på stereotypa framställningar av olika personlighetstyper. Där finns skolans snygging, bitch, värsting, ”badboy” och slutligen nörd. I TV- serier eller främst s.k. sit- coms har nörden också figurerat. Att hitta kvinnliga nördar har däremot inte varit lika lätt, varken populärkulturella eller ”verkliga” sådana. Detta återkommer jag till under analysavsnittet efter det att jag undersökt mitt visuella material.

---

²³ Ibid., s. 87.

²⁴ Ibid., s. 88.

²⁵ Giddens Anthony (1991), *Moderniteten och självidentitet. Självvet och samhället i den senmoderna epoken*, Göteborg: Daidalos AB, s. 11.

²⁶ Ibid., s. 16.

²⁷ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 176

²⁸ Ibid., s. 174.

6.1 Empiri

Mitt empiriska/visuella material är helt enkelt olika texter där populärkulturella nördar står i fokus. Jag har tittat på material som spelfilm, TV-serier och reklaminslag men har valt att stanna upp vid fem fotografiska bilder hämtade från olika genre. Inom ramen för denna C-uppsats har det inte varit möjligt, rent tidsmässigt, att göra regelrätta filmanalyser varför jag har avstått från detta. Min erfarenhet säger också att nördnen inom det populärkulturella fältet framställs på ett snarlikt sätt, oavsett genre, vilket motiverat mitt relativt snäva urval ytterligare. Min uppfattning är även att det är mer intressant och givande att studera ett fåtal texter ingående än ett större antal på ett mer allmänt plan. Eftersom denna uppsats har ett teoretiskt genusperspektiv har jag valt bilder där både kvinnor och män representeras, för att undersöka om dessa framställningar skiljer sig från varandra och i så fall hur.

De första tre bilderna är hämtade ur kategorin ”spelfilm och dramaserie”. Den första bilden är på karaktären Ugly Betty som är hämtad från dramaserien med samma namn. TV-serien handlar om Betty Suarez, en ung kvinna från en latinamerikansk familj, som arbetar på en modetidning. Betty får ofta utstå förolämpningar och hån av kollegorna på grund av sitt utseende och bristande känsla för mode.²⁹ Den andra bilden är på Stig Helmer, en folkkär svensk filmkaraktär som vi har lärt känna genom spelfilmerna om olika sällskapsresor. Den tredje och sista bilden inom denna kategori är från filmen Napoleon Dynamite, en amerikanskproducerad komedi som handlar om Napoleon, den nya sortens antihjälte, som ägnar dagarna åt att rita mytologiska odjur, göra upp med brorsan Kip och undvika sin intrigerande morbror Rico.³⁰

Ur den andra kategorin som jag har valt att kalla ”reality show eller dokusåpa” har jag analyserat två bilder. Båda bilderna kommer från såpoperan ”Beauty and the Geek 2”. Denna serie fick stor genomslagskraft i USA och den tredje uppföljaren visas nu i amerikansk TV. Samma serie ligger till grund för den svenska motsvarigheten ”Skönheten och odjuret” som bygger på samma tema.

6.2 Mitt metodiska tillvägagångssätt

Som nämndes ovan kan diskursanalys ses som paketlösningar som även ger användbara metoder. På textuell nivå använder jag mig av semiotisk bildanalys. Jag går först igenom den

---

²⁹ http://sv.wikipedia.org/wiki/Ugly_Betty

³⁰ Film, Napoleon Dynamite (2004)

denotativa nivån, d v s själva innehållet för att sedan diskutera vad de olika tecknen kan ge för konnotationer eller vara ett uttryck för. Jag är medveten om att kopplingen eller tolkningen mellan denotativ och konnotativ nivå är godtycklig eftersom det är våra kulturella föreställningar som talar. Ett tecken bär heller inte bara på en betydelse utan på fler och en annan betraktare skulle säkerligen kunna tillskriva bilderna andra betydelser än vad jag har gjort. Frågan är också var gränsen för en text går. Måste en text vara en hel film eller ”räcker” ett visst utsnitt eller fragment ur samma film? Enligt Lindgren är det upp till den enskilde forskaren att sätta denna gräns.³¹ I den här uppsatsen fungerar mina bilder som texter även om jag ibland refererar till själva ”ursprungstexten”, d v s den film eller TV- serie som bilden härstammar ifrån. På den kontextuella nivån undersöks också konsumtionen av texten men även produktionen bakom densamma. Här måste man besitta kunskap om den kulturella och sociala diskurs som själva texten ingår i. Efter att ha analyserat denna nivå, försöker jag slutligen föra resonemang som ligger på sociohistorisk nivå med hjälp av feministiska och postmoderna ingångar.

7. Bearbetning och analys

7.1 Den textuella nivån

7.1.1 Den denotativa nivån

Pressbilderna från kategorin ”*spelfilm och dramaserie*” har en hel del gemensamt.³² Samtliga huvudrollsinnehavare är avbildade på ett porträttliknande sätt. Inga andra föremål ”tävlar” om uppmärksamhet på bildytan. Det är själva ansiktet som är i fokus. Det är bara Ugly Betty som vi ser merparten av kroppen på. Hon har en svart klänning på sig, som är lite ”räfflad” i tyget med färgglada prickar. Över klänningen bär hon en röd stickad väst. Hon har även ett halsband i pärlor med ett hängsmycke utformat som ett B. Pärlörhängen pryder hennes öron. Hon bär också ett svart bälte med stort knäppe, som sitter lite nedanför höften. En klocka med ett tunt svart armband pryder hennes vänstra handled. Hennes utsläppta hår är mörkbrunt och tjockt och hon ser osminkad ut. Hon har t ex inget läppstift och ögonbrynen ser något buskiga ut. På bilderna av de manliga nördarna ser vi inte mycket mer än bara ansiktet. Båda ser ut att ha skjorta på sig. Stig Helmer verkar ha en gul väst över skjortan medan Napoleon bär en röd slips och en vit skjorta. Båda de manliga karaktärerna och Betty bär glasögon. Dessa skiljer

---

³¹ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 64.

³² Se bildbilaga nr 1, 2 och 3.

sig lite till formen. Stig Helmer har runda, Betty ovala och Napoleon fyrkantiga bågar. Stig har en liten hårtofs som sticker upp mitt uppe på huvudet och Napoleons hår är rödlätt och krulligt. Alla tre ser in i kameran och möter på så sätt våra blickar. Stig ler lite, Napoleons mun är lite halvöppen men utan antydning till ett leende. Betty däremot har ett stort leende på läpparna. Detta leende avslöjar hennes tandställning som hon är ensam om att ha. Våra tre karaktärer skiljer sig i åldrarna. Betty ser ut att vara i 20-års ålder, Napoleon något yngre, medan Stig ser ut att vara i övre medelåldern. Hans gråa hår, stora buskiga ögonbryn och mustasch "hjälp oss" att bilda den uppfattningen.

7.1.2 Den konnotativa nivån

Av bilderna att döma fungerar glasögon som den främsta symbolen för "nördighet", ett attribut som alla tre har. I detta sammanhang kan de stå för "läskunnighet" och intelligens men även för något "ofunktionellt". Man kan t ex ha linser idag om man har problem med synen vilket också anses mer praktiskt. Glasögon visar också att man är beroende av en yttre artefakt för att kunna fungera normalt, om de går sönder eller försvinner står man handfallen och hjälplös. Även deras hår som är "burrigt" till sin karaktär och framförallt Stig Helmers tofs kan sägas symbolisera en omedvetenhet men även brist på självinsikt och kontroll. De buskiga ögonbrynen som både Betty och Stig har skickar samma signaler. Bettys räfflade klänning, stickade kofta och pärlörhängen konnoterar "en äldre generation". Den visuella framställningen av henne blir därför dubbelbottnad. Hennes kläder symboliserar att hon är "före sin tid", eftersom de är tantiga, medan tandställningen säger att hon är "efter sin tid", eftersom det är något som man brukar få i tidigare ålder. Tandställningen säger kanske till och med något om hennes sociala bakgrund. Varför såg inte hennes föräldrar till att dotterns tandproblem korrigerades i tidigare ålder, som det brukar göras? Tandställningen symboliserar även en annat sorts "efter". När ställningen tas bort kommer hon nämligen att ha perfekta tänder. På sikt kan hon såldes bli både snyggare och mer attraktiv. Frågan är också om Betty "kläs ner" med tandställning för att säkerhetsställa att "nördigheten" når fram. Ett par glasögon och tantiga kläder räcker kanske inte för att göra en kvinna oattraktiv och avsexualiserad? Att dölja hennes kvinnliga former genom att låta kläderna sitta löst är förmodligen ett led i samma riktning. Det faktum att hon är mörkhårig bidrar förmodligen också till "svagare sexuella signaler". Blond hårfärg kopplas i vår kultur i högre grad ihop med sexualitet och eftersom Betty ska vara misslyckad då det kommer till det andra könet blir det "naturligt" att framställa henne i just mörkt hår. Intressant är hur detta verkar spela mindre

roll då det gäller den manliga nörden. Av de framställningar som jag har stött på existerar både blonda, rödlätta och mörkhåriga manliga nördar.

Tandställningen kan också relateras till ett mer direkt sexuellt perspektiv. Den hindrar eller i varje fall försvårar för henne att använda munnen för sexuella ändamål.

7.1.3 Den denotativa nivån

Tillskillnad från ovanstående bilder är bilderna hämtade från gruppen ”*dokusåpa och reality show*” inte fokuserade på endast en person.³³ Här förstår man att det handlar om ett samspel mellan flera deltagare eftersom tecken för nörden är ”fastsatta” på kvinnornas kroppar. I den första bilden ser vi en lättklädd för att inte säga avklädd ung slank kvinna som står i klassisk höftpose. Det enda klädesplagg hon bär är ett par svarta bikinitrosor. Det som skyler och samtidigt trycker upp hennes bröst är ett par stora tjockbågade glasögon som är hoptejpade på mitten. Bakom dessa bågar ser vi två uppspärade ögon som med lite rädsla i blicken möter vår blick. Kvinnan möter också vår blick och hon är kraftigt sminkad runt ögonen, har ljusrosa läppstift och uppsatt hår. Hon har långa och ganska stora örhängen i svart och guld som nästan sträcker sig ända ner till axelpartiet. Hon ser även ut att ha vitmålade naglar. Fyra textrader finns med på bilden. Längst ner, ovanför kvinnans bikinilinjé står när programmet ska sändas. Dokusåpans titel ”Beauty and the GEEK 2” står skrivet på kvinnans mage, beauty i rosa bokstäver och de övriga orden i vitt. Ovanför bröstpartiet står den verkställande producentens namn, Ashton Kutcher med stora bokstäver. Till höger om kvinnan kan vi läsa, ”8 beauties meet 8 geeks. May the best pair win”. Denna bild kan klassificeras som en reklambild, för samma program, till skillnad från den andra bilden som känns mer som en pressbild. Här finns nämligen inget skrivet som avslöjar bildens härkomst eller funktion. På den andra bilden är en kvinnlig kropp kraftigt beskuren ovanför bysten och strax under höftbenen. Hennes kropp täcker nästan hela bildytan, även denna gång iklädd bara bikini. Mellan hennes bröst hänger en man rakt upp och ner med armarna utsträckta längs med sidorna. Mannen är slank, mörkhårig och man kan se att han bär svarta glasögon. Han har en vit kortärmad skjorta på sig, armbandsur och bruna byxor som sitter ganska högt upp i midjan. Han bär svarta loafers och ena byxbenet är instoppat i den vita sockan.

---

³³ Se bildbilaga nr 4 och 5.

7.1.4 Den konnotativa nivån

Jag tvivlar inte på att dessa bilder är menade att väcka skratt. I reklamsammanhang är humor också ett välanvänt grepp. Återigen får glasögonen fungera som den tydligaste symbolen för ”nördighet”. Att de är trasiga och hoptejgade ska ge intrycket av att nörden är lite tafatt och kanske klumpig. Samma känsla väcker mannens byxben som omedvetet ser ut att ha fastnat i den ena sockan. Mannens smala kroppsbyggnad är representativ för andra framställningar av en nördig karaktär. Jag har inte kommit över en enda populärkulturell nörd som är storväxt eller kraftig. Varför måste denna stereotyp alltid vara smal? Tydligen har undersökningar visat att människor i större utsträckning bedömer smala eller tunna människor som mer intelligenta än storvuxna personer.³⁴ Är detta en möjlig förklaring på samma fenomen?

Kvinnan på bilden är framställd på ett typisk klichéartat sätt. Hon besitter alla de attribut en ung sexig kvinna ska ha och fungerar som nördens direkta motsats. Till skillnad från nördarna har hon heller ingen klocka eller armbandsur på sig. Att bära en klocka är enligt min mening ett sorts uttryck för kontroll, något som man förmodligen inte vill tillskriva den här unga kvinnan.

Mannens osäkra blick i den ena bilden och det faktum att han är ”fastklämd” mellan kvinnans bröst i den andra, signalerar en känsla av utsatthet. Hon kan lätt kväva ihjäl honom där han hänger samtidigt som det kan upplevas som moderligt, att hon ”bär” honom så nära sin barm. En vanlig föreställning då det gäller våra könsroller, kvinnan ska vara omhändertagande samtidigt som hon ska vara nästintill farligt sexig. Mannen befinner sig också i en sådan position att han bara med ett litet grepp kan knäppa upp kvinnans bikini och blotta hennes bröst.

Man kan fråga sig varför producentens namn ”Ashton Kutcher” har fått en sådan central plats på reklambilden. Förmodligen beror detta på det positiva värde som hans namn automatiskt bringar. Ashton Kutcher är nämligen en känd Hollywoodskådis som gjort succé både på filmduken och i ”val av kvinnor”. Detta är ett vanligt grepp inom populärkulturen och ett exempel på *intertextualitet*. ”The use of celebrities to sell products can be seen as an intertextual tactic - the stars bring to the ad the meaning of their fame and the roles they have played.”³⁵

---

³⁴ Hinton Perry R (2000), *Stereotyper, kognition och kultur*, Lund: Studentlitteratur, s. 93.

³⁵ Cartwright Lisa, Sturken Marita (2001), *Practices of looking*, Oxford University Press Inc, s. 265.

7.2 Den kontextuella nivån

Nu tänkte jag lämna de betydelsebärande elementen i själva bilderna för att diskutera kontexten eller sammanhanget som texterna befinner sig i. Man kan fråga sig vem det är som ska konsumera dessa bilder och således även serier eller filmer som jag har analyserat ovan? Vilken målgrupp har producenterna haft i åtanke? Trots att nördnen oftast är en man eller kille, tror jag att dessa populärkulturella texter i främsta hand är skapade för den kvinnliga tittarskaran. (Med undantag för kanske Stig Helmer som riktar sig till en större bredare publik). Målet är nämligen, framförallt inom dokusåpagenren, att heterosexuella par ska bildas. Trots att nördnen inte är en traditionell representation för manlighet är ju själva poängen att han ska ”gå hem” hos tjejerna och att de ska utveckla känslor för honom. Programchefen på kanal 5 påpekar: - ”Nördarna väcker känslor. De är begåvade och tafatta på samma gång. Man känner med dem. Vi har dessutom sett att de appellerar till kvinnliga grupper. De väcker modersinstinkter”.³⁶

Samtidigt är det kvinnan i dessa serier som är den åtråvärda, det är henne mannen ska ”gå igång” på. Kvinnan bildar här en ideal subjektposition och det är först när vi i någon bemärkelse ”accepterar” och underordnar oss denna subjektposition som vi kan förstå bilden.³⁷ ”När vi ser på bilderna skapas vi samtidigt som sociala karaktärer - diskursen formar vår identitet - och vi får hjälp att förstå oss själva, vår omvärld, våra motiv och önskningsar.³⁸

Jag har däremot aldrig skådat det motsatta förhållandet inom ramen för det populärkulturella fältet, d v s att en rad ”okvinnliga kvinnor” eller kvinnliga nördar om man så vill, får chansen att träffa sin motsvarighet till ”drömpartner”. Varför har vi aldrig fått uppleva detta? För att handgripligt undersöka detta bytte jag ut kvinnan i bild nr 4 med en klichéartad framställning av en manlig man. Jag klädde också nördens ögon med tjocka fransar för att förstärka intrycket av att nördnen i det här fallet är en kvinna.³⁹ Men vad hände? Den nya bilden blev helt plötsligt mycket svårbegriplig. Vems glasögon och blick är det vi ser? Är det mannens glasögon som har halkat ner? Är det här en show som handlar om hur homosexuella män ska bilda par? En manlig beauty och en manlig nörd? Rosa färg brukar heller inte användas tillsammans med män utan att det ska bidra till uppfattningen att det handlar om homosexuell kärlek. Det går helt enkelt inte att bara byta ut kvinnan mot mannen, våra könsroller är

---

³⁶ Arvidsson Henrik, DN 19 jan 2006.

³⁷ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 141.

³⁸ Ibid.

³⁹ Se bildbilaga nr 6.

begränsade. Att göra en kontextförflyttning på det här sättet synliggör konventionernas makt och betydelse. Allt är inte möjligt att säga eller yttra, alla kulturella texter följer bestämda konventioner och mönster.⁴⁰ Eftersom populärkultur också ger oss vad vi är vana vid och lätt kan identifiera, blir en kontextförflyttning i det här sammanhanget än mer obegriplig. Man kan säga att det är våra kulturellt konstruerade föreställningar som talar i dessa bilder. En heterosexuell man kan inte vara en "Beauty" och ordet nörd gör att vi per automatik associerar till män. Frågan är om denna association kommer att kännas lika självklar om fler kvinnor intar en nördroll, likt Ugly Betty. En serie som denna som kanske bryter en trend eller i varje fall framställer en kvinna på ett "annorlunda sätt", faller lätt på eget grepp eftersom det övergripande målet för själva serien är tittarsiffror och inget annat. Eftersom den kommersiella TV- industrin står i beroendeställning till markanden, kan målet aldrig bli att ifrågasätta och problematisera stereotyper eller våra könsroller. "Paradoxalt nog kan nämligen något som vid första anblicken ter sig som ett ifrågasättande av en myt, i själva verket bidra till reproduktion av densamma."⁴¹ Följande text eller artikel hittade jag på nätet som jag tycker understryker samma fenomen. I den talas det om hur kvinnlig och vacker Betty egentligen är. Om vi bara tittar riktigt noga ser vi att det döljer sig en mycket vacker varelse, bakom glasögonen och tandställningen.⁴²

"Gör om dig budskap" riktas också betydligt oftare till kvinnor än till män. Man är dum om man som kvinna inte inser vilka utseendemässiga potential man har. "Kravet på att man kan och bör förbättra den egna kroppen riktar sig fortfarande oftare och med ett strängare tilltal till kvinnor än till män".⁴³ Här skulle jag också vilja hänvisa till filmen Napoleon Dynamite. Vi har tidigare gjort bekantskap med hur han framställs rent visuellt, men värt att nämna är att han inte förändrar sitt utseende under filmens gång.⁴⁴ Han behåller så att säga sina "nördattribut" såsom t ex glasögonen och kläderna hela filmen igenom. I andra filmer, där en tjej agerar nörd, som t ex "She's all that" eller "Djävulen bär Prada" förändras däremot hennes utseende drastiskt under historiens gång.⁴⁵ I början av filmen framställs hon med de vanligaste tecknen för nördighet d v s glasögon, "burrigt hår" och säckiga kläder. Efter mindre än halva filmen har dock glasögonen åkt av, håret plattats ut och klippts och läpparna har fått färg (se bilaga). Man kan säga att Laney, som hon heter, "avvecklas" under

---

⁴⁰ Ibid., s. 126.

⁴¹ Ibid., s. 179.

⁴² Se bildbilaga nr 7.

⁴³ Eriksson Yvonne, Göthlund Anette (2004), *Möte med bilder*, Lund: Studentlitteratur, s. 122.

⁴⁴ Napoleon Dynamite (2004)

⁴⁵ She's all that (1999)

utvecklingens gång, medan Napoleons visuella utveckling förblir konstant. Den manliga kroppen har däremot också krav och förväntningar att leva upp till. Detta är ett tydligt inslag i dokusåporna likt *Beauty and the geek*. Efter några avsnitt utsätts nämligen nördarna för "make- overs" då deras nördattribut plockas av.⁴⁶

7.3 Den sociohistoriska nivån

På denna nivå försöker jag föra diskussionen ett steg vidare med hjälp av begrepp från den feministiska och postmoderna teoribildningen.

Håller diskursen kring manlighet på att vidgas i och med nördens frammarsch? Jag skulle vilja hävda att den avmaskuliniserade nörden som nu blivit trend kan ses som ett uttryck för en förändrad representation av mannen. Är det till och med så att nördens karaktär kan betraktas som något eftersträvansvärt? Nörden har ju onekligen tagit revansch. Men frågan är om detta har medfört att relationen till kvinnan förändrats? Efter att ha undersökt de föregående nivåerna, skulle jag vilja påstå att diskursen kring kvinnlighet står oförändrad i det material jag valt att undersöka. Kvinnan är avklädd och utsatt för "the male gaze", oavsett hur mannen ifråga framställs. Texterna visar tydligt att "women appear", men däremot inte att "men act". Nörden har ju snarare framställts som hjälplös och utsatt i relation till kvinnan på bilden. Vad är det då som gör att han ändå förväntas "gå hem" hos tjejerna? Nörden representerar inte en maskulinitet i form av en manlig kropp, men däremot i form av någonting annat. I boken "Geek Chic, the ultimate guide to the geek culture" skriver författaren hur nördar idag är de egentliga makthavarna och hur framtiden ligger i deras händer främst beroende på hur de erövrat cyberspace och lagt grunden för Internet. "The future ultimately belongs to geeks". Simply put, it (the Internet) is one of the few arenas in modern life where you can learn the language on your own and then flex your muscles with the big boys. That's real power".⁴⁷ Nörden kanske numera "står för" intelligens och därmed även makt och pengar? Attribut som kvinnor fördomsfullt anses värdera högt.

Jag tror även att den komiska touchen i bilderna, gör att kvinnan, som nörden står i relation till framstår som mindre objektifierad. Nörden som stereotyp, t ex Stig Helmer och Napoleon Dynamite, anses vara komiska figurer som man kan och får skratta åt, det är ju nästan det som är meningen. "En intressant skillnad är att det fortfarande är tillåtet att skämta om den

---

⁴⁶ *Beauty and the geek 2* (2006).

⁴⁷ Fineman Neil (2005), *Geek Chic- The ultimate guide to the geek cultur*, UK: Thames and Hudson, s. 17.

manliga kroppen och mäns förhållande till den egna kroppen”.⁴⁸ Kan detta vara en förklaring till varför betydligt färre kvinnor än män intar nördrollen inom populärkulturen. Man kan helt enkelt inte skratta åt en kvinnlig karaktär som är omedveten om den egna kroppen och klädstilen. Att vara nördig och ha ”dålig karaktär” är helt enkelt förbehållet en manlig livsstil. ”Kvinnorna förväntas uppenbarligen ta den egna kroppens utseende på mycket större allvar”⁴⁹. Samma orsak ligger förmodligen bakom det faktum att de kvinnliga nördarna som jag har ”kommit över” alltid gjorts om (med undantag för Ugly Betty). Förr eller senare har hon alltså dramatiskt uttryckt ”fallit offer” för det patriarkalt undermedvetna och förstått att hennes värde är kopplat till utseendet. Serien Ugly Betty har dessutom inte nått sitt slut än, det finns såldes både tid och utrymme för förhandling eller kanske snarare förvandling.

Det existerar däremot andra blickpositioner och som nämndes ovan kan den manliga nördens också ”skulpteras om” för att likna en mer traditionell representation av mannen. I dag talar man även om en ”normalizing gaze”. Vi är så vana vid dessa representationer av kvinnor och män och vilka ideal som råder att vi omedvetet tar till oss och eftersträvar dem. Vi har på så sätt blivit ”självreglerande” eftersom vi finner oss i dessa strävansmål utan att vi aktivt blir hotade eller tvingade till det.⁵⁰ Denna ”make over diskurs” kan även diskuteras och förstås utifrån begreppet reflexivitet som Giddens talar om. Make over fenomenet kan vara ett uttryck för de krav som den nutida människan har i form av att använda kroppen som ett handlingsmedium. ”Kroppen är en fysisk organism som ägaren måste sköta om”.⁵¹ Detta gäller inte bara kroppen utan även val av kläder. Kläder kan också ses som en regim som liksom kroppen är socialt och kulturellt organiserad eller konstruerad. Hur öppen eller låst denna regim är för individuella preferenser beror alltså på den givna kulturen. Ett kläd eller stilbyte kan därför fungera som en tydlig markör eller symbol för att självidentiteten fått ett nytt innehåll.

Som jag nämnde inledningsvis har ”nördlooken” idag blivit högsta mode Det är intressant hur den modemedvetna och trendsäkra människan använder nördens attribut som t ex de stora glasögonen, samtidigt som de ”plockas av” den nördiga karaktären i dokusåporna eller filmerna. Begreppet ”camp” förklarar kanske bäst det här fenomenet. I den postmoderna

---

⁴⁸ Eriksson Yvonne, Göthlund Anette (2004), *Möte med bilder*, Lund: Studentlitteratur, s. 122.

⁴⁹ Ibid.

⁵⁰ Cartwright Lisa, Sturken Marita (2001), *Practices of looking*, Oxford University Press Inc, s. 98.

⁵¹ Giddens Anthony (1991), *Moderniteten och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*. Göteborg: Daidalos AB, s. 78.

kulturen använder vi oss av tecken på ett ironiskt och teatraliskt sätt utan att ta hänsyn till tecknets egentliga betydelse. Vi leker med tecken för att visa att vi vågar göra det och på så sätt att vi har kontroll över oss själva. ”Att vara en kompetent aktör innebär dessutom att man inte bara ska upprätthålla denna kontinuerliga kontroll, utan att andra också ska se att man gör det”.⁵²

8. Slutdiskussion

Målet med denna studie var inte att studera populärkultur i sig utan snarare att använda den för att se, hur i det här fallet stereotypen nörden framställs visuellt och vilka möjliga förklaringar som ligger bakom denna konstruktion. Jag ville även undersöka denna framställning ur ett genusperspektiv för att förstå hur genus konstrueras och vad det säger om våra förväntade könsroller. Samtidigt som fokus legat på denna relation har det varit ofrånkomligt att inte fundera på vad populärkultur är eller rättare sagt vad den gör. Jag har upptäckt hur enkla, likriktade och befastande de populärkulturella konstruktionerna är. De ger oss onekligen det vi är vana vid och försvårar därför alternativa framställningar eller rollpositioner. Att vi överhuvudtaget stereotypiserar människor och delar in dem i olika fack är en komplicerad process eftersom det är en kulturell konstruktion. Det är intressant hur något så problematiskt blir så enkelt med hjälp av de populärkulturella framställningarna.

På samma sätt som regissörer ligger bakom de populärkulturella texternas innehåll, fungerar vi pedagoger som ”regissörer” som är med och formar de elever vi möter. Det kan därför sägas handla om värdegrund och hur vi som lärare påverkar elevers möjlighet att både inta och utveckla olika roller eller identiteter. Att som pedagog vara medveten om denna kategoriseringsprocess tror jag är viktigt även om det kan vara svårt eftersom det oftast sker på ett omedvetet plan. Att medvetandegöra detta tillsammans med elever tror jag skulle vara mycket givande och en bra utgångspunkt skulle vara att just använda sig av populärkulturens konstruktioner. Inte bara för att elever själva konsumerar och är intresserade av dessa texter utan för att de kanske också känner igen sig i dessa framställningar. Fairclough menar också att alla texter ”på en och samma gång återger något, påverkar sociala identiteter och påverkar sociala relationer”.⁵³

---

⁵² Ibid., s. 72.

⁵³ Lindgren Simon (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB, s. 135.

Det hade även varit intressant att studera stereotypa konstruktioner utifrån andra analytiska köksingångar som Lindgren skriver. En avhandling vid namn "Would Bill Gates have succeeded if he were black" kom i min väg under arbetets gång, en studie som handlar om nördar utifrån teorier om etnicitet (race theory på engelska). I fortsatta studier skulle det vara intressant att ta fasta på denna aspekt och se vilka rollpositioner som är möjliga eller icke möjliga utifrån tankar om etnisk tillhörighet.

En fråga som mitt gestaltande arbete väckte är huruvida min filmatisering problematiserar stereotypen nörden eller om den snarare bekräftar densamma när jag själv gör "media" av de frimärkssamlare männen. Vad är det egentligen som min text återger? Min gestaltande undersökning gav mig många nya funderingar och problematiken kring att vi stereotypiserar överhuvudtaget framstod än tydligare. Min fars och de övriga kundernas hängivna intresse är ett uttryck för ett mänskligt och allmängiltigt beteende. De har utvecklat ett passionerat intresse för att fly verkligheten som min far uttrycker det och för att ockupera hjärnan med något överblickbart och dessutom vackert. Vem är inte en nörd utifrån denna beskrivning?

Intressant är dock hur vi per automatik associerar ordet nörd med en man. Är det så att de har haft större möjlighet att hänge sig åt ett specifikt intresse eller att de i större utsträckningen tillåtit att göra det? Det framgick också tydligt av mina "informanter" att "ha gott om tid" är en förutsättning för frimärkssamlare, en möjlig förklaring till varför just detta intresse har färre kvinnliga entusiaster. Det var även intressant att se hur dessa samlare för första gången själva funderade över varför frimärksintresset främst drar manliga anhängare.

Stereotypen nörd är "bara" en konstruktion på samma sätt som våra könsroller är kulturellt konstruerade och det är först när vi försöker dekonstruera dessa föreställningar som man kan förstå hur vårt intrikata "rollspel" är beskaffat. Kejsaren bär inte bara på nya kläder, utan på olika. Jag vill avsluta med samma citat som motiverade mig till att göra den här undersökningen. "Genom att ifrågasätta stereotypens fixering och visa på dess ambivalens blir det möjligt, att förändra en diskurs och istället lära sig leva med ambivalensen".⁵⁴

---

⁵⁴ Sparrman Anna (2002), *Visuell kultur i barns vardagsliv- bilder, medier och praktiker*, Linköping: Linköpings Tryckeri, s. 150.

Litteraturförteckning.

Tryckta källor:

Cartwright Lisa, Sturken Marita (2001), *Practices of looking*. Oxford University Press Inc

Eriksson Yvonne, Göthlund Anette (2004), *Möte med bilder*. Lund: Studentlitteratur

Fineman Neil, (2005), *Geek Chic- The ultimate guide to the geek cultur*. UK: Thames and Hudson limited

Giddens Anthony (1991), *Moderniteten och självidentitet. Självet och samhället i den senmoderna epoken*, Göteborg: Daidalos AB.

Hinton Perry R. (2000), *Stereotyper, kognition och kultur*, Lund: Studentlitteratur

Lindgren Simon, (2005), *Populärkultur- teorier, metoder och analyser*, Malmö: Liber AB

Rönnerberg Margareta (2003), *TV- reklam- vår tids myter*, Uppsala: Akademitryck

Sparrman Anna (2002), *Visuell kultur i barns vardagsliv- bilder, medier och praktiker*, Linköping: Linköpings Tryckeri

Winther Jorgensen Marianne, Phillips Louise (2000), *Diskursanalys som teori och metod*, Lund: Studentlitteratur

Internetkällor:

<http://www.thewordnerd.com/Origin.html> 2007 04 28

<http://en.wikipedia.org/wiki/Geeks> 2007 04 28

[http://sv.wikipedia.org/wiki/Ugly Betty](http://sv.wikipedia.org/wiki/Ugly_Betty) 2007 04 25

Filmer och TV- serier:

Napoleon Dynamite, inspelad 2004. 1 tim 31 min, komedi, svensk text från 11 år. Paramount pictures.

She's all that. Inspelad 1999 1 tim 36 min, komedi. svensk text från 7 år. Miramax international

Beauty and the Geek 2, 2006 (USA)

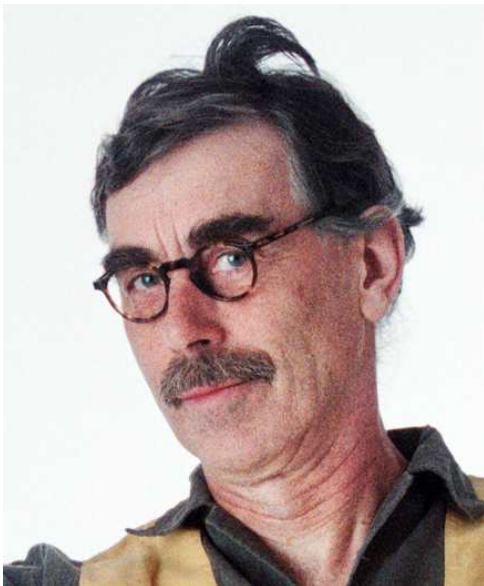
Dagstidning:

DN , 19 jan 2006 "Nörden har blivit trend", Arvidsson Henrik

Bildbilaga ”spelfilm och dramaserie”

1. Ugly Betty
www.hispanicsurf.com
2007 04 22

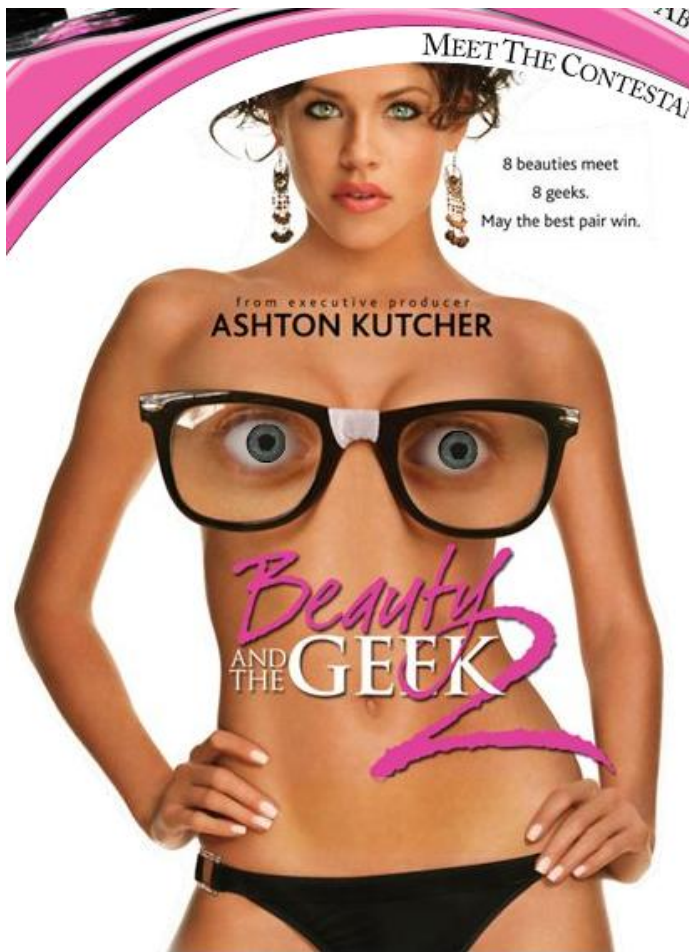
2. Stig Helmer
www.lovefilm.se
2007 04 24

3. Napoleon Dynamite

www.ugo.com
2007 04 23

”realityshow eller dokusåpa”

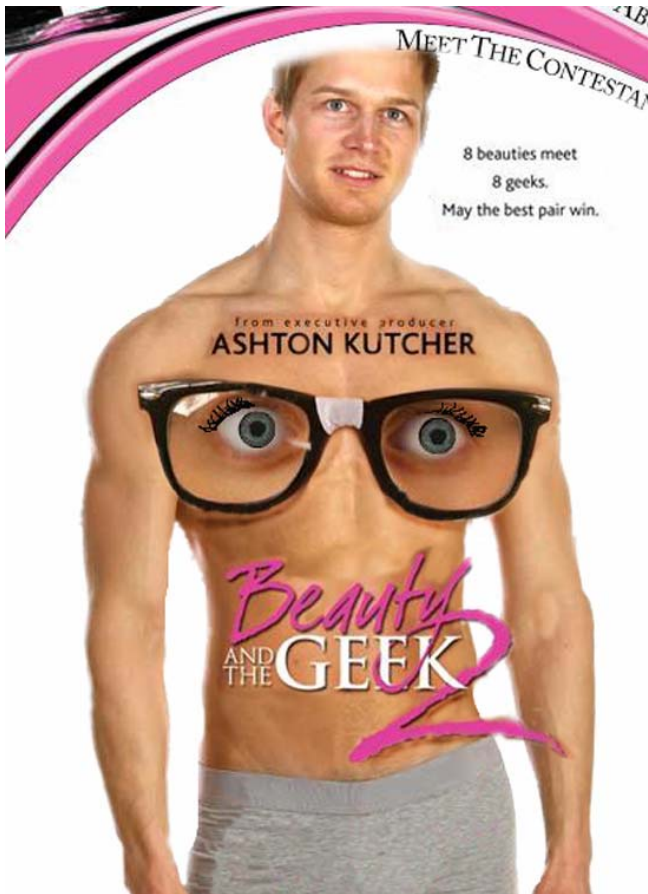

4. Beauty and the Geek 2

www.realitytvcalendar.com
2007 04 12

5. Beauty and the Geek 2
www.bluecoma.blox.pl
2007 04 12

6. Kontextförflytning

7. Artikel hämtad från:
www.salongen.se
2007 04 28

Läpparna: Världens fotomodeller drööömmar om att ha läppar som Bettys. Utan minsta spår av ärr från lårfettspåfyllning eller sticksår från botoxsprutor levererar Betty fina fylliga läppar till den som vågar på sig en kyss.

Ögonen: Få kvinnor har så intensiva ögon som Betty. De djupt bruna rådjursögonen borde få vilken man som helst på fall. Lägg också extra märke till ögonvitan. Inte ett spår av röda ögon här inte.

Tänderna: Tandställningen har verkligen gjort underverk. Kolla riktigt noga – bakom rälsen sitter slipade, vita gaddar i jämna rader. Någon har varit duktig med tandtråden.

Håret: I ett land fullt med råttfärdade frillor går såklart vi svenskar i taket av förtjusning när vi ser Bettys hårsvall. Kolla in det härligt latinamerikanska färgen. Som hon har naturligt! Fusk.